

ВІРУСНІ ГЕПАТИТИ В І С ТА ЧАСТОТА ПАРЕНТЕРАЛЬНИХ ВТРУЧАНЬ

Чемич М.Д., Алексєєва Є.М., Сніцарь А.О., Тищенко В.В

Сумський державний університет, Обласна санітарно-епідеміологічна станція, м. Суми

Хронічні вірусні гепатити (ХВГ) залишаються однією з найактуальніших проблем охорони здоров'я сьогодення. Основними причинами цього є: значне поширення ХВГ серед населення усіх вікових груп; великий відсоток субклінічних та безжовтяничних форм, які, як правило, не діагностуються; сприяння розвитку в печінці незворотніх змін, що в кінцевому результаті призводять до злоякісних новоутворень; останніми роками досить часто зустрічаються мікст-гепатити, що несприятливо впливає на перебіг та прогноз захворювання; відсутні надійні етіотропні засоби для лікування та універсальні методи специфічної профілактики вірусних гепатитів; значний відсоток недіагностованих випадків, висока здатність вірусів до мутацій, несприятливі соціальні умови (наркоманія, проституція), а також поширене використання інвазивних методів діагностики та лікування, широке застосування препаратів крові призводить до розповсюдження вірусних гепатитів серед населення.

Мета роботи - вивчити епідеміологічні особливості хронічних вірусних гепатитів В і С на Сумщині.

Матеріали і методи. Проаналізовано медичні карти та карти епідеміологічного анамнезу (розроблена нами) пацієнтів з ХВГ, що знаходились на лікуванні в СОКІЛ ім. З.Й. Красовицького.

Хворим на хронічні вірусні гепатити було запропоновано заповнити розроблену нами карту епідеміологічного анамнезу. За період з 2005 по 2008 рік було зібрано дані 415 осіб, з них 160 - жінок та 255 - чоловіків. Хворих на хронічний вірусний гепатит В було 132 особи, хронічний вірусний гепатит С - 275, хронічний вірусний гепатит В та С - 8.

Результати досліджень та їх обговорення. За 2007-2008 роки 104 пацієнти основним місцем проживання назвали місто, 12 - село. На поставлені запитання було отримано наступні відповіді: 13 пацієнтів із 116 перебували у країнах, ендемічних на ВГ В; 15 вводили наркотики ін'єкційним шляхом; 20 робили собі татування, 22 - пірсинг; 42 відвідували манікюрний кабінет, 106 - перукарню. 55 із 108 опитаних мали до 3 статевих партнерів протягом життя, більше 3 - 53, серед них 103 мали незахищений традиційний секс, 6 - незахищений анальний секс, 4 - сексуальний досвід з іноземцями. Часто відвідували стоматолога 19 осіб із 116, нечасто - 92, ніколи не відвідували - 5. З 111 опитаних, які відвідували стоматологічний кабінет, 34 користувалися послугами приватних клінік, 49 - комунальних, 28 - тих й інших. 43 з 116 опитаних проводилися переливання препаратів крові, 12 вводились імуноглобулін або гамаглобулін. Наявність в анамнезі операцій відмітили 79 із 110, малих оперативних втручань - 102 з 114. Хоча б раз у житті відвідували хірурга, гінеколога, уролога - 99 осіб, часто - 29 осіб, 22 із яких жінки. 33 особи зі 115 були донорами крові. 6 із 113 проводився плазмаферез. 88 зі 114 виконувались ендоскопічні дослідження. У 36 жінок із 46 були пологи. 7 пацієнтів із 114 були в місцях позбавлення волі. Захворювання, які передаються статевим шляхом, мали в анамнезі 12 осіб із 109. На запитання «Чи є в сім'ї пацієнта носії вірусів гепатиту В чи С?», 49 пацієнтів із 116 відповіли: «Невідомо». 3 пацієнта з ХВГ С дали позитивні відповіді.

Також проаналізовано і враховано в таблиці 1 анамнестичні дані хворих на ХГ за період 2005-2006 роки. Серед інвазивних втручань основна увага приділялась оперативним втручанням, ендоскопічним методам діагностики, переливанню препаратів крові, донорству, екстракції зубів, первинній хірургічній обробці ран, лікуванню опіків, фурункулів, флегмон, пірсингу,

татуажу.

Відсутність достовірних даних про інвазивні втручання в анамнезі пацієнтів з парентеральними ХВГ може свідчити як про те, що пацієнти або не мали в анамнезі парентеральних та інвазивних втручань, або про недостатньо зібраний анамнез.

Виходячи з вищезазначеного, бачимо, що у хворих з ХВГ В найчастіше в анамнезі зустрічались великі оперативні втручання та випадки переливання препаратів крові; серед хворих з ХВГ С – найбільше великих оперативних втручань та малих операцій.

Серед «великих» оперативних втручань пацієнти з ХВГ найчастіше відмічали апендектомію (60 хворих) та холецистектомію (39), серед «малих» - екстракцію зубів (61) та первинну хірургічну обробку рани (27).

Таблиця 1 - Розподіл ХВГ за типом парентеральних втручань в анамнезі

ХРОНІЧНИЙ ВІРУСНИЙ ГЕПАТИТ (абс. / %)

В С В+С

Парентеральне

втручання

2005-

2006

р.р.

2007-

2008

р.р.

2005-

2006

р.р.

2007-

2008

р.р.

2005-

2006

р.р.

2007-

2008

р.р.

РАЗОМ

«Великі»

операції

43 /

10,5

8 / 1,9 53 /

12,8

19 / 4,7 123 /

29,6

Переливання

препар. крові

21 / 5,1 9 / 2,2 5 / 1,2 11 / 2,6 1 / 0,2 47 / 11,3

Донорство 10 / 2,4 4 / 1,0 10 / 2,4 13 / 3,1 1 / 0,2 2 / 0,5 40 / 9,6

«Малі» операції 10 / 2,4 5 / 1,2 59 / 14,3 20 / 4,8 3 / 0,6 97 / 23,4

Ендоскопічна

діагностика

4 / 1,0 2 / 0,5 27 / 6,5 8 / 1,9 1 / 0,2 42 / 10,1

Пірсинг, татуаж 3 / 0,6 1 / 0,2 1 / 0,2 4 / 1,0 9 / 2,2

Відсутні дані 10 / 2,4 2 / 0,5 38 / 9,2 7 / 1,7 57 / 13,8

ВСЬОГО 101 /

24,4

31 / 7,5 193 /

46,6

82 /

19,8

5 / 1 3 / 0,7 415 /

100

Проаналізувавши дані, ми виявили вражаючу картину. Ситуація, яка склалася на Сумщині за останні роки, вказує на поступове зменшення кількості хворих на ГВГ В при відносно стабільній кількості пацієнтів з ГВГ С. Пригнічує значне зростання пацієнтів з ХВГ В і С.

Розглянувши ці випадки, ми вирішили обробити всі анамнестичні дані цих хворих у реєстрових журналах СЕС та відокремити групи дорослих та дітей до 14 років, а також окремо кількість медичних працівників, що інфікувалися вірусами гепатиту (рис. 1). Проаналізувавши наведені дані, можна зробити висновок про те, що на Сумщині основною групою ризику є медичні працівники, спостерігається чітка тенденція до зниження захворюваності на ВГ В як серед дорослих, так і серед дітей. Натомість захворюваність на ВГ С залишається на одному рівні і коливається в межах 1,2-2,2 на 100000 населення.

Висновки. Серед пацієнтів із хронічними вірусними гепатитами переважали чоловіки, 2/3 хворих мали ХВГ С. Одним з найпоширеніших шляхів передавання гепатитів В і С є ятрогенний (оперативні втручання, переливання крові та її компонентів, ендоскопічні методи діагностики тощо).

Лише кожний десятий з хворих на ХВГ С були щеплені проти ВГВ.

Переважна кількість опитаних не знали про наявність у найближчих родичів вірусів гепатитів.